

OPINIE pentru TRANSPARENȚĂ

Iunie 2015

Despre răspunderea magistraților și ingerința în justiție
sau „Mal praxisul judiciar indus”

Cele două teme de dezbatere sunt legate între ele.

Faptele magistraților susceptibile de răspundere juridică sunt de cele mai multe ori abateri de la obligația de independență și tocmai de aceea se revoltă profesioniștii independenți împotriva celor captivi fie în relația cu comunitatea de informații fie în alte comunități mai mult sau mai puțin instituționalizate.

Comunitatea de informații și comunitatea juridică funcționează la fel.

Sunt sisteme integrate în sistemul social global, au anumite structuri oficiale și organizaționale, precum și funcții bine definite. Nu sunt *sub-sisteme parțiale* de care te poți lipsi. Sunt vitale. Dar nu sunt scutite de disfuncții. Temporare de preferință!

În ambele poate să apară, în anumite condiții, **fenomenul de sciziparitate**. Se formează structuri paralele, ascunse, care folosesc însemnele, mijloacele și metodele sistemului din care fac parte, dar politica lor nu este cea publică ci se supune unor comandamente de altă natură.

Entitățile deviate tind să încalce limitele de competență ale sistemului din care fac parte și să își formeze legături în sistemele înrudite pentru a se consolida și organiza mai bine. Își fac adepți, angajează mercenari și la un moment dat, domină societatea. Este metastază și macină în tăcere. **Metoda ei este corupția**. Moneda variază de la terenuri și vile în zone pitorești, dividende, curcani, proiecte gratis, mașini, găini, excursii prin lume, sau posturi bine plătite pentru odrasle.

Vedem astăzi în comunitatea juridică persoane care sunt îmbrăcate în robă, ocupă scaunul unui complet de judecată ori au sediu cu firmă, ștampilă și antet cu tricolor, unele au firman de la Ministerul Justiției și fac anchete, pledează la bară, depun rapoarte de expertiză ori autentifică acte etc. în total dezacord cu legea și cu principiile justiției. Unii dintre ei sunt numiți cu dispensă de studii, de pregătire, de verificare psihică sau morală. Dacă sunt contestați, se pun sub ocrotirea entităților oficiale și, de necrezut, nimeni nu se atinge de ei. Sunt în afara legii.

Constatăm în timp că nu sunt singuri ci aparțin de sistemul vecin al administrației sau puterii sau de alte structuri, de unde mai primesc o simbrie în bani, alimente sau funcții. În multe cazuri în soluții favorabile la procese civile sau penale care nu ar avea nicio șansă în condiții normale.

Asemenea realități nu pot fi combătute cu mijloacele folosite pentru hoții de buzunare. **Situația trebuie să fie luată în serios.**

Mai întâi s-ar impune a se defini în mod corect problema, știut fiind că „problema corect definită este pe jumătate rezolvată” iar : ”întrebare bine pusă, răspuns pe jumătate primit”.

Socotim că subiectul controversat nu este „răspunderea și anume, materială, a magistraților”, care inflamează lumea acestora. Acesta este un subiect marginal, ultimul în ordinea logică.

Subiectul care arde este **EROAREA JUDICIARĂ, cauzele** și regimul ei juridic. Se impune o dezbatere „in rem”. Eroarea judiciară este una dintre fețele sesizabile ale fenomenului descris mai sus. Luată în serios este Firul Ariadnei. Conduce la sursă.

Propunem câteva repere :

Sistemul dreptului este una dintre cele mai vechi soluții de supraviețuire socială, se dorește perfectă și este indispensabilă sistemului social. Unitatea lui de măsură este norma juridică. Celula de bază este hotărârea judecătorească dreaptă și irevocabilă. **Autorii lui sunt magistrații persoane în afara oricărei suspiciuni de incorectitudine.** Ei sunt astfel, sau nu există, nu sunt magistrați. Nu avem cale de mijloc și nu poate fi negociabil.

Eroarea judiciară **nu este normală.** Deci i se aplică reguli adecvate ieșirii din normalitate Adică **reguli speciale.** Eroarea judiciară este **cel mai grav atac la justiție.** Deci i se aplică **reguli severe.** Eroarea judiciară **este în toate cazurile de judecată,** (de fond și uneori de formă, ori materială, care este tot un caz de neatenție în judecarea cauzei). În toate cazurile **ea apare în hotărâre** indiferent la ce nivel este dată.

Eroarea judiciară nu poate să producă efecte. Deci trebuie să fie corectată necondiționat și imediat. Nu rămâne și este despăgubită în bani.

Eroarea judiciară este întotdeauna anormală, vinovată și se deosebește de Interpretarea inerentă aplicării legii care este apanajul magistratului cu rol activ în proces. Aceasta poate fi calificată drept opinie a sa și poate fi contrazisă de opiniile și interpretările altor magistrați din căile de atac sau care fac opinie separată. Dezbaterile profesionale sunt normale, creative și pot departaja pe magistrații competenți de cei diletanți.; pe cei curajoși de cei fricoși; pe cei responsabili de cei comozi etc. Divergențele de opinii mai pot face obiectul recursului în interesul legii sau arbitrajului Înaltei Curți de Casație și Justiție, care creează drept acolo unde legea este interpretabilă în exces. Curtea Constituțională contribuie cu expertiza ei la acest proces de aplicare a legii la cazul în litigiu. Concursul opiniilor se termină în doctrină.

Tot acest mecanism are ca scop apărarea statului de drept. **El definește și limitează normalitatea, pentru care nimeni nu răspunde juridic.**

Dincolo de această normalitate care face frumusețea profesiei juridice este **partea urâtă, deviantă și periculoasă: eroarea judiciară.**

Eroarea judiciară vinovată cere corectarea ei imediată în ce privește hotărârea și răspunderea celui vinovat. Nu neapărat a magistratului.

Problema reală a comunității juridice este de a găsi granița între normalitate și anormalitate, între interpretare și eroare, între profesionalism și contrariul său.

Dacă în gândirea și acțiunile noastre facem confuzie între concepte și puncte de vedere, se ajunge la un moment dat la război între profesioniști și mercenari, între instituții sau în interiorul instituțiilor. **Ca acum.**

Societatea nu tolerează disfuncțiile sistemului. Reacționând la timp înseamnă că sistemul juridic este viu. Dacă nu, așteptăm resuscitare din afară dar aceasta devine o problemă de siguranță națională, de competența comunității de informații.

Ingerința comunității de informații apare când sistemul judiciar este slab, penetrabil, confuz și nu își îndeplinește menirea. Când abundă erorile judiciare, ca acum, când ele pot fi arme pentru atingerea anumitor scopuri, ca acum.

Din păcate nici comunitatea de informații nu este unitară și nici strict profesionistă. Uneori creează impresia că a întors armele împotriva cetățeanului. Cu o organizare și conducere slabă ori abuzivă apar oriunde, inclusiv în sfera structurilor informative, **grupări surrogat care mimează interese de stat dar în realitate urmăresc sau apără interese private de grup**, materiale, financiare, politice sau de altă natură. Se folosesc de mijloacele și tehnicile structurilor oficiale: activitate sub acoperire, câmp tactic, metode persuasive, tentații, supraveghere a vieții private cumpărare de influență etc. *„Se trage în mulțime.”*

Structurile oficiale au luptat și luptă dintotdeauna cu acest **fenomen de sciziparitate**, pe care îl remarcăm și în comunitatea juridică. Slăbiciunea lor duce la **blocajul organizării de stat** și al funcției publice, **ca acum.**

Dilema este: ce este real și ce este simulacru ?

Cel care se angajează într-o asemenea dilemă, trebuie să poată discerne în cunoștință de cauză și cu obiectivitate. Dacă se confundă cele două lumi distincte în esență, după cum este interesul și scopul, atunci nu va fi posibilă reșezarea societății românești pe bazele unui stat de drept și ale unui regim democratic.

Eroarea judiciară este o soluție judiciară care nu se bazează pe realitate (reguli și probe) ci pe alte criterii și creează o altă realitate, de aceea este inamicul public numărul unu.

Eroarea judiciară poate avea cauze diferite:

- care țin de judecător : neatenția întâmplătoare, incompetența lui, neglijența gravă în studierea cauzei și a legii, reaua credință, servilismul față de un factor de influență, teama de represalii din partea unei părți, șantajul, corupția, implicarea voluntară într-un grup de interese care stabilește cadrul procesual și soluția în locul lui.

- care țin de sistem : dezorganizarea instanței, neasigurarea condițiilor pentru ca judecata să se desfășoare normal, intervenția organizatorică – schimbarea completelor, mutarea magistraților, regulament de funcționare necorespunzător și uneori carențele legislației.

În termenii la modă : **informația eronată venită pe o cale neoficială, destabilizatoare.** În funcție de cauze operează și răspunderea juridică. Aceasta nu este numai materială ci și civilă, disciplinară, administrativă sau penală. Fiecare în parte se cere definită clar, distinct, în ce constă, când și cum operează, fără suprapuneri, fără confuzii.

O a doua problemă este cine judecă în cazul erorii judiciare ca disfuncție gravă a sistemului.

Suntem în cazul epuizării căilor de atac procedurale când eroarea poate deveni irevocabilă și obligatorie.

În acest caz judecata iese din sistem. El previne, dacă poate. Când faptul este împlinit și se caută implicit cauze de sistem, instanța trebuie să fie obiectivă. Este de analizat.

Cum se explică faptul că un asemenea pericol la adresa justiției nu este reglementat ?

Constituția o amintește la art. 52 (3). Eroarea judiciară există. Dar nu este descrisă, remediul este limitat la despăgubire materială. Iată unde se ascund carențele trecutului în care eroarea era instituționalizată, posibilă și eventual compensabilă, după caz. Ale trecutului în care hotărârile de partid înlocuiau legea iar cei care susțineau legea plăteau cu viața.

Legile nr.303/2004 și 317/2004 instituie doar răspunderea disciplinară de-a valma pentru fapte deosebite ca natură și gravitate, notate de la a la ț, întâzieri la serviciu și erori judiciare, cu o procedură complicată și ineficientă în 11 trepte, care nu poate fi parcursă în realitate și are ca scop vizibil excluderea oricărei răspunderi a magistraților.

Carența textului constituțional și a legilor organice nu împiedică existența unor norme ferme care să prevină, să combată și să pedepsească eroarea judiciară vinovată, pornind de la premiza că ea nu trebuie să existe, este de pericol social grav și **poate fi despăgubită suplimentar de Stat numai după ce este îndreptată integral și imediat în sistemul judiciar**. Despăgubirea conținând cheltuielile îndreptării.

O altă întrebare care poate zgudui temeinic sistemul, este : ce costuri implică judecata zadarnică, care are ca rezultat o eroare judiciară ?

Propunem cuantificarea cheltuielilor per ședință de judecată, per magistrat, per administrația instanței. De aici per proces finalizat cu o eroare judiciară. Monitorizarea multiplicării proceselor în caz de eroare judiciară.

Propunem elaborarea urgentă a Legii privind eroarea judiciară sau o strategie de eliminare a practicii neunitare în materia admisibilității căilor ordinare și extraordinare de atac.

Propunem transferarea dezbaterii de la „răspunderea materială punctuală a magistraților” (paragraf dintr-un sub capitol într-o necesară „Lege privind eroarea judiciară”) la elaborarea conceptului de eroare judiciară cu toate determinările sale inclusiv gradul de pericol social. Inclusiv cauzele ei de sistem și din afara sistemului fie ea ingerința menționată mai sus.

Subiectul poate fi *leitmotivul* unei reforme reale, de fond, a justiției în România care să aibă în centru **hotărârea dreaptă, magistratul integru, justiția bine organizată**.

FIAT LUX !